

خلاصه فارسی از اصل مقاله "ایجاد یا شکستن دیسیپلین بی خشونت در جنبش‌های مقاومت مدنی" تهیه شده توسط محسن سازگارا، مشخصات مقاله از این قرار است:

Making or Breaking Nonviolent Discipline

In Civil Resistance Movements

Written by Jonathan Pinckney

International Center on Nonviolent Conflict, 2017

ایجاد و یا شکستن دیسیپلین بی خشونت در جنبش‌های مقاومت مدنی

سؤال اصلی این تحقیق این است که چگونه جنبش‌های بی خشونت می‌توانند دیسیپلین را در بین اعضای خود به خصوص در شرایط رویارویی با سرکوب خشونت با حفظ کنند. بسیاری از پژوهشگران به این سئوالات پاسخ داده‌اند، ولی این پاسخ‌ها به آزمون گذاشته نشده است. این رساله تئوری یکدستی را برای حفظ دیسیپلین بی خشونت در شرایط سرکوب ارائه می‌دهد و پس از آن دوازمایش برای بررسی میزان نفوذ عوامل مختلف در دیسیپلین بی خشونت انجام می‌گیرد.

دیسیپلین کنش بی خشونت تقریباً مفهومی جهانی است، ولی پژوهشگران هرکدام معنی آن را متفاوت تعریف می‌کنند. جین شارپ کنش بی خشونت را روشی سیاسی - اقتصادی برای حصول به مقاصد سیاسی می‌داند. برخی از پژوهشگران بر این باورند که اعمال خشونت علیه کنشگران بی خشونت اثر منفی بر توانایی خشونت گران می‌گذارد. توضیح این که یک کمپین تا چه حدی پای بند به دیسیپلین بی خشونت بوده است ساده نیست و پاسخی مثبت و یا منفی ندارد. برای این که مرز رعایت و عدم رعایت روشن نیست. اگر تصور کنیم که کمپین بی خشونت به معنی آن است که کوچکترین خشونتی از ناحیه هیچ یک از اعضاء دیده نشود، تصور باطلی است و در آن صورت هیچ کمپین بی خشونتی وجود نخواهد داشت. در این جا به مقایسه سه انقلاب رنگین می‌پردازیم، انقلاب بولدزر در صربستان در سال ۲۰۰۰، انقلاب رز در گرجستان در سال ۲۰۰۳ و سرانجام انقلاب لاله در قرقیزستان در سال ۲۰۰۵.

علت اصلی که این سه کشور انتخاب شده‌اند این است که میزان پیروی از انضباط کنش‌های بی خشونت در این سه کشور متفاوت بود. به عنوان مثال انقلاب آتپور یا بولدزر در صربستان تا حدودی بی خشونت بود. انقلاب رز در گرجستان تقریباً به طور کامل بدون خشونت بود و انقلاب لاله در قرقیزستان را به سختی می‌توان انقلابی بی خشونت نامید.

خلاصه‌ای از چگونگی بروز این انقلاب‌ها در زیرمی‌آید و پس از آن به مشابهت‌ها و اختلافات آن‌ها می‌پردازیم.

انقلاب صربستان :

مخالفت شدید با رئیس جمهوری یوگوسلاوی در طول سال‌های دهه ۱۹۹۰ تقریباً همیشه وجود داشت. مبارزه با تظاهرات دانشجویان در سال ۱۹۹۱ شروع شد. انتخابات محلی در سال ۱۹۹۶ پیروزی بزرگی برای اپوزیسیون بود. اپوزیسیون در اکثر انتخابات محلی پیروز شد، ولی حزب حاکم میلوسویچ این نتایج را نپذیرفت و سبب شد که به مدت سه ماه اعتراضات و تظاهرات بالا بگیرد.

پس از خشونت و خونریزی فراوان هر دو طرف به پیروزی و شکست‌هایی دست یافتند. میلوسویچ پیروزی مخالفین را در تعداد زیادی از انتخابات محلی پذیرفت، اما حاضر نشد از قدرت کنار برود.

کمپین مقاومت مدنی که سرانجام موفق شد میلوسویچ را از کار برکنار کند به سال ۱۹۹۸ برمی‌گردد. در آن سال گروهی از دانشجویان که در تظاهرات ۱۹۹۶ حضور داشتند گرد هم آمده و سازمانی را به نام آتپور که یک تشکیلات دانشجویی بود به راه انداختند. هدف اصلی و مشخص این جنبش دانشجویی برکناری میلوسویچ با استفاده از انتخابات بود و این کمپین به گونه‌ای برنامه‌ریزی شد که از نتایج واقعی انتخابات و احترام به نتایج آن اطمینان حاصل شود. اولین کنش‌های آتپور اقداماتی کوچک مانند دیوارنویسی، تئاتر خیابانی و به کارگیری طنز برای تضعیف اقتدار رژیم میلوسویچ بود تا نظر عموم را جلب کند. آتپور و بقیه سازمان‌های جامعه مدنی صربستان از حمایت گسترده مالی بین‌المللی و حمایت عملی آن‌ها برخوردار بودند. فعالین اصلی آن در زمینه مقاومت مدنی آموزش‌های عملی دیدند. فعالین اپوزیسیون که در شکست دادن میلوسویچ نقش داشتند، از تجربیات مبارزات در چکسلواکی و کرواسی هم بهره‌مند بودند.

سرکوب کمپین آتپور توسط رژیم مرتباً ادامه داشت و پلیس به طور منظم آن‌ها را بازداشت، تهدید و مورد ضرب و شتم قرار می‌داد. اعضای آن در اوایل تا حدود زیادی دیسیپلین بی‌خشونت را حفظ کردند به جز چند مورد استثناء تا حدود زیادی کمپین بی‌خشونت باقی ماند. سرکوب دانشجویان به جای آن که قوت رژیم را نشان دهد، ضعف آن را نشان می‌داد. رژیم سعی می‌کرد به آن‌ها برچسب تروریسم بزند. مردم کم‌کم نظرشان برگشت. نفرت مردم از سرکوبگری رژیم و تاکتیک‌های خلاقانه آتپور سبب شد که تعداد طرفدارانش افزایش پیدا کند. در سال ۲۰۰۰ میلوسویچ اعلام کرد که می‌خواهد انتخابات رئیس جمهوری را زودهنگام و در سپتامبر همان سال برگزار کند. فعالین آتپور همراه با اپوزیسیون رسمی کشور ائتلافی را به نام اپوزیسیون دمکراتیک صربستان تشکیل دادند. آن‌ها می‌دانستند که میلوسویچ بنا دارد با دستکاری در انتخابات و دزدیدن آرای مردم به پیروزی برسد. تصمیم گرفتند که دستکاری و تقلب در انتخابات را از طریق نظارت بر

انتخابات در سراسر کشور افشاء کنند و از مردم بخواهند که تا بر کناری میلوسوویچ تظاهرات را ادامه دهند.

در دور اول در حالی که میلوسوویچ پذیرفت که پیروز انتخابات نبوده است، ولی ادعا کرد که کاندیدای اپوزیسیون نیز رای کافی برای پیروزی در دور اول را به دست نیاورده و انتخابات به دور دوم کشیده شده است. حال آنکه نظر سنجی‌ها و آمار اپوزیسیون نشان می‌داد که کاندیدای اپوزیسیون برنده مطلق دور اول بوده است. ائتلاف استراتژی خود را برای سرنگونی میلوسوویچ طراحی کرد. اعتصاب عمومی را برنامه‌ریزی کرده و تصمیم گرفتند تمام طرفداران خود را از دیگر نقاط کشور در روز انتخابات به پراگ بیاورند تا دولت را فلج کنند. رهبران ائتلاف به اتفاق آرا تصمیم گرفتند در مقابل پلیس به همان میزان که آن‌ها از زور استفاده می‌کنند، این‌ها هم استفاده کنند. با آن که تاکید عمده و گفتمان آن‌ها بر نافرمانی مدنی متمرکز بود، به جمع آوری اسلحه پرداختند و گروه میلیشیای خود را تشکیل دادند. اگرچه هیچ وقت لازم نشد که دست به اسلحه ببرند.

قبل از روز پنجم اکتبر گروه مهمی که به آن‌ها پیوست معدنکاران معدن زغال سنگ کلوبارا در اطراف بلگراد بود. از آنجا که این معدن بخش عمده ذغال سنگ برای برق صربستان را تولید می‌کرد، خاموشی بخش اعظم کشور را فرا گرفت.

در چهارم اکتبر رهبران ائتلاف با فرماندهان نیروهای امنیتی دیدار کردند. بسیاری از نیروهای امنیتی مایل به دفاع از رژیم میلوسوویچ نبودند، ولی نگران بودند که نیروهای اپوزیسیون دست به خشونت بزنند. ائتلاف و نیروهای امنیتی به چند توافق دست یافتند. از جمله این‌که قول دادند معترضین را کنترل کنند و در مقابل آن نیروهای امنیتی نیز افراد خود را کنترل کنند. در روز پنجم اکتبر حامیان ائتلاف وارد شهر شدند. چند حادثه پراکنده خشونت‌آمیز روی داد. دولت دستور داد که پلیس از مسلسل سنگین برای مبارزه با معترضین استفاده کند، ولی پلیس زیر بار نرفت. در حالی که هر دو گروه مسلح بودند و معترضین دستورات ائتلاف را گوش کرده و از خشونت پرهیز کردند. اگر پلیس به آن‌ها با باتوم و گاز اشک‌آور حمله می‌کرد، آن‌ها با پرتاب سنگ پاسخ می‌دادند. در مجموع خشونت از هر دو طرف محدود بود. رهبران ائتلاف همه تلاش خود را به کار بردند تا از بروز درگیری خشونت‌آمیز ممانعت کنند و حتی در برخی موارد شخصا مداخله کردند. در پایان روز معترضین کنترل پارلمان صربستان، ایستگاه تلویزیون و ایستگاه‌های پلیس را در دست گرفتند. بسیاری از نیروهای پلیس و نیروهای امنیتی ویژه به معترضین پیوستند. ارتش صربستان که مطلقاً تمایلی به درگیری نداشت در درگیری‌ها مشارکت نکرد. در ششم اکتبر کاندیدای اپوزیسیون، کوشتونیتسا با میلوسوویچ ملاقات کرد و میلوسوویچ شکست را پذیرفت.

بنابراین می‌توان انقلاب بولدوزر را تا حدود زیادی انقلابی بی خشونت نام نهاد. کمپینی با درجه بالایی از رعایت انضباط بی خشونت، ولی در عین حال نا کامل.

گرجستان: رزها در پارلمان

در سال ۲۰۰۳ که دولت گرجستان خود را برای انتخابات پارلمانی آماده می‌کرد، ادوارد شواردنازه، رئیس جمهور گرجستان به تدریج محبوبیت خود را به خاطر فساد گسترده و مشکلات اقتصادی از دست داده بود. اپوزیسیون گرجستان که قبلاً به چند حزب کوچکت‌تر تقسیم شده بود، فرصت را برای به دست گرفتن پارلمان مناسب دید. اپوزیسیون گرجستان در اواخر سال‌های ۸۰ و اوایل سال‌های ۹۰ دست به اعتراضات بسیار بزرگ و مسالمت‌آمیزی برای استقلال از اتحاد شوروی زد. گرچه این اعتراضات به شدت سرکوب شد، ولی در نهایت موفق شدند در سال ۹۱ استقلال خود را از اتحاد شوروی به دست سال آورند.

برخلاف جنبش مسالمت‌آمیز استقلال، گرجستان پس از کسب استقلال دچار درگیری‌های شدید داخلی شد. منطقه اوستیای جنوبی مبارزه خود برای خودمختاری از گرجستان را شروع کرد. به دنبال آن منطقه آبخازیا مبارزه خود را برای کسب استقلال آغاز کرد. از همه مهم‌تر این‌که در اواخر سال ۹۱ تظاهرات توأم با خشونت مخالفین دولت سبب شد که شکافی در بین نیروهای امنیتی به وجود بیاید و در نتیجه جنگ مسلحانه در خیابان‌های تفلیس شروع شود. اندکی بعد نخستین رئیس جمهور گرجستان در یک کودتا از کار برکنار شد و او نیز جنگ علیه دولت را شروع کرد که به جنگی داخلی منجر شد و تا زمان شکست او در سال ۹۳ ادامه یافت. تقریباً ده سال بعد، مایکل ساکاشویلی که از مهم‌ترین چهره‌های دولت بود از دولت جدا شد و جنبشی به نام جنبش متحد ملی را بنیان گذاشت. ساکاشویلی شخصیتی کاریزماتیک و جوان بود که وعده اصلاحات اقتصادی مهمی را می‌داد. ساکاشویلی و حزب متحد ملی و تشکیلات اصلاح‌گر جوانان به نام کمارا، به شدت تحت تاثیر انقلاب سال ۲۰۰۰ صربستان بودند. ساکاشویلی چندین بار به صربستان سفر کرد و در آنجا آموزش دید. جوانان تشکیلات کمارا نیز در کمپ‌های آموزشی تابستانی شرکت کردند. آن‌ها سازمان خود را دقیقاً از روی سازمان آپور کپی کرده بودند. در آستانه انتخابات، رهبران اپوزیسیون که با آزار و اذیت نیروهای امنیتی روبرو بودند، هشدار دادند که به احتمال زیاد دولت می‌خواهد در انتخابات تقلب کند. به محض این‌که نتایج نشان داد که احزاب حامی رئیس جمهور اکثریت پارلمان را به دست آوردند، ساکاشویلی و اپوزیسیون آن را محکوم کرده و انتخابات را تقلبی خواندند و از مردم خواستند که دولت را به شیوه‌ای مسالمت‌آمیز از کار برکنار کنند. رژیم و اپوزیسیون هر دو نسبت به بروز خشونت‌ها هشدار دادند و رئیس جمهور در بیانیه‌ای خاطرات جنگ داخلی در اوائل سال‌های ۹۰ را یادآور شد. البته رئیس جمهور می‌خواست با این بیانیه‌ها تعداد معترضین را کاهش دهد و هشدار می‌داد که اپوزیسیون به دنبال ایجاد جنگ داخلی در گرجستان است. از طرف دیگر اپوزیسیون مرتب بر طبیعت مسالمت‌آمیز فعالیت‌های خود تاکید کرد و کمپین درجه بالایی از انعطاف تاکتیکی و تمایل برای تغییر را نشان داد. در برنامه اولیه اپوزیسیون تحصنی درازمدت در جلوی پارلمان در نظر گرفته شده بود، ولی پس از آن‌که با تهدید درگیری

روبرو شد، تصمیمش را عوض کرد و به سایر اشکال نافرمانی مدنی روی آورد. در اواخر نوامبر ۲۰۰۳، زمانی که نتایج انتخابات اعلام شد و رئیس‌جمهور را پیروز انتخابات اعلام کردند، تظاهرات از سر گرفته شد و سراسر کشور را فراگرفت. نیروهای امنیتی از سرکوب معترضین امتناع کردند.

نزدیکان رده بالای رئیس‌جمهور شروع به استعفا کردند. ساکاشویلی در راس گروهی از معترضین وارد پارلمان شد. سخنرانی رئیس‌جمهور را به هم زد. معترضین دسته‌های گل رز به نشانه پرهیز از خشونت در دست داشتند. نشانه قدرتمندی که نام انقلاب رز را با خود آورد.

شواردنازه حکومت نظامی اعلام کرد، ولی نیروهای امنیتی از اعمال حکومت نظامی سرباز زدند. پس از آن‌که آمریکا و روسیه حامیان سابق او خواستار راه‌حلی مسالمت‌آمیز شدند، رئیس‌جمهور استعفا داد. پس از مدت کوتاهی انتخابات ریاست جمهوری و پارلمانی برگزار شد. اپوزیسیون کنترل پارلمان را در اختیار گرفت و ساکاشویلی رئیس‌جمهور شد. در انقلاب رز کمترین بی‌انضباطی بی‌خشونت صورت گرفت و از این نظر نمونه کامل مبارزه مدنی بی‌خشونت بود.

قرقیزستان: لاله خونین

اعتراضات در قرقیزستان در اوائل سال ۲۰۰۵ در جریان انتخابات پارلمانی شروع شد. جنبش‌های اخیر در گرجستان و اوکراین رژیم طولانی‌مدت آقایف را به لرزه انداخت. آقایف مرتباً هشدار می‌داد که آمدن مردم به خیابان‌ها سبب بروز جنگ داخلی خواهد شد. در سال ۱۹۹۰ در جریان فروپاشی اتحاد شوروی و نا آرامی‌های ناشی از آن در جنوب کشور، جنگ خونینی بین اکثریت قرقیز و اقلیت ازبک در گرفت.

از آن زمان رژیم آقایف تقریباً مخالفی نداشت. آزادسازی اقتصادی طبقه‌ای از نخبگان مستقل از رژیم را به وجود آورده بود. بسیاری از آن‌ها از طریق پارلمان به نوعی به اهرم‌های سیاسی دسترسی داشتند. انتخابات پارلمانی در مارس ۲۰۰۵ مقدمه‌ای بر انتخابات رئیس‌جمهوری در سال بعد بود. آقایف به خاطر محدودیت دوره خدمت باید استعفا می‌داد. اما اپوزیسیون اعلام کرد می‌خواهد از طریق انتخابات حامیان خود را به پارلمان بفرستند و بعداً فرزندان خود را در مقامات بالای مملکت منصوب کند.

رهبران انقلاب رز در گرجستان به قرقیزها کمک کردند و آن‌ها را آموزش دادند. دانشجویان قرقیزی تشکیلاتی ضد آقایف شبیه تشکیلات صربستان و گرجستان و اوکراین راه انداختند.

اعتراضاتی محلی در جنوب کشور به خاطر دستکاری در آراء توسط رژیم، صورت گرفت. این اعتراضات پراکنده و بیشتر متوجه مقامات محلی و عمدتاً مسالمت‌آمیز بود و سرکوب مشخصی هم صورت نگرفت.

تغییر جهت ناگهانی که در شیوه تظاهرات اتفاق افتاد در جلال آباد و اوش بود. مردم ساختمان‌های محلی دولتی را قهرا اشغال کردند و پلیس دخالت نکرد. در طول کمپین اپوزیسیون سازماندهی بسیار خوبی را به نمایش گذاشت. حتی در تظاهرات اولیه، رهبران اپوزیسیون طرفداران خود را بسیج و به دقت سازماندهی کرده و نظم را برقرار کردند. سلول‌های محلی به وجود آوردند که به سلسله مراتب و رهبران اپوزیسیون پاسخگو بودند.

در حالی که آقایی در آغاز از کمپین انتقاد کرده و گفته بود باعث جنگ داخلی خواهد شد، اما اپوزیسیون به سرعت اقلیت را وارد مبارزه کرده و در مجموع کمپین کلیه اقشار و طبقات در قریزستان را شامل شد.

رهبری اپوزیسیون از معترضین خواست از خشونت پرهیز کنند. معترضین به پلیس به نشانه حسن نیت گل لاله می‌دادند و در عین حال رهبران اپوزیسیون تهدید کردند که در صورتی که پلیس دست به خشونت بزند، مقابله خواهند کرد. در آغاز حوادث خشونت بار بسیار کم بود و اگر هم بود به معترضین مست نسبت داده می‌شد. وقایع خشونت آمیز زمانی شتاب گرفت که پلیس سعی کرد اشغال کنندگان ساختمان‌های دولتی را به زور بیرون کند. در جلال آباد و اوش اشغال کنندگان با پلیس درگیر شدند. تعدادی از دو طرف کشته و زخمی شدند. روز بعد اشغال کنندگان مجدداً به پلیس حمله کرده و تعدادی دیگر کشته و زخمی شدند و ایستگاه پلیس جلال آباد ویران شد. اپوزیسیون که بسیاری از نقاط کشور را در اختیار گرفته بود، خواستار استعفای آقایی شد. تظاهراتی در خارج از ساختمان کاخ سفید که مرکز دولت قریزستان در بیشکک بود، برپا شد.

در بیست و چهارم مارس دوستون از حامیان اپوزیسیون وارد کاخ سفید شده با پلیس و طرفداران آقایی درگیر شده و کاخ سفید را غارت کردند و در و پنجره را شکستند. آقایی به ناچار از کشور گریخت و ده روز بعد استعفا داد. شواهد نشان می‌دهد که اکثریت اعتراضات در قریزستان بی‌خشونت بود. بنابراین اگر انقلاب لاله را کمپین مقاومت مدنی بنامیم بیراه نگفته ایم، ولی در عین حال باید گفت که انضباط بی‌خشونت در بهترین حالت بسیار پایین بود.

مقایسه و بررسی عوامل موثر در جنبش مدنی بی‌خشونت در سه انقلاب

در مقایسه و بررسی عوامل موثر بر حفظ دیسپلین بی‌خشونت در مبارزات مدنی در سه انقلابی که مورد مطالعه قرار گرفت، می‌توان این نکات را برجسته کرد:

آموزش و اطلاعات مربوط به جنبش‌های مقاومت مدنی گذشته:

تجربه و اطلاعات راجع به جنبش‌های گذشته اهمیت زیادی دارد. شواهد نشان می‌دهد به خصوص اپوزیسیون قرقیزستان از تجربیات صربستان و گرجستان بهره و آموزش کافی نگرفت و تصور کرد که تنها با آوردن انبوهی از جمعیت به خیابان مسئله حل می‌شود.

تاکتیک‌های گسترده از مقاومت‌های مدنی گذشته:

جنبش آتپور مجموعه ای از تاکتیک‌های متنوع و نو را به خدمت گرفت. با همه این‌ها به کارگیری تاکتیک‌های متنوع به معنی رعایت انضباط بی‌خسونت نیست. گرجستان از تاکتیک‌های کمتری استفاده کرد، ولی دیسیپلین بی‌خسونت را به نحوی عالی رعایت کرد.

امتیازدهی‌های سیاسی گذشته:

بررسی‌ها نشان می‌دهد که امتیازدهی سیاسی درازمدت، دیسیپلین بی‌خسونت جنبش‌ها را افزایش می‌دهد. برای این که معترضین را به آینده امیدوار می‌کند. حال آن که امتیازهای کوتاه مدت، میزان دیسیپلین را کاهش می‌دهد. برای این که اعتماد به نفس زیادی برای اپوزیسیون ایجاد می‌کند.

درخواست رهبران اپوزیسیون برای رعایت دیسیپلین:

بررسی‌ها نشان می‌دهد درخواست رهبران سیاسی برای رعایت دیسیپلین بی‌خسونت تاثیر فوق‌العاده‌ای دارد.

رهبری قوی و منسجم کمپین:

هرسه کمپین رهبری قوی و منسجم داشتند. مدیریت سلسله مراتبی و سنتی در کاهش خسونت بسیار موثر است.

میان‌روی در اهداف استراتژیک:

هرسه انقلاب اهدافی انقلابی داشتند. اپوزیسیون در قرقیزستان در ابتدا تنها خواستار انتخابات محلی بود و خسونتی صورت نگرفت. خسونت زمانی آغاز شد که خواستار سرنگونی آقایف شدند. البته ارتباط افزایش خسونت با اهداف انقلابی هنوز کاملاً روشن نیست.

انتخاب‌های تاکتیکی برای جلوگیری از رویارویی:

در صربستان و قرقیزستان، خشونت زمانی بالا گرفت که معترضین ساختمان‌های دولتی را اشغال کردند. واضح است که در طی آن عملیات دیسپلین جنبش شکسته شد. اشغال پارلمان در گرجستان زمانی صورت گرفت که رژیم تقریباً قدرت خود را از دست داده بود.

ضوابط عضویت و کنار گذاشتن بازیگران خشن:

ضوابط انتخاب اعضای کمپین درواکنش به سرکوب اهمیت زیادی دارد. مادام که کمپین متشکل از تعداد معدودی افراد تعلیم دیده و متعهد است، امکان شکسته شدن دیسپلین بی‌خشونت کم است. ولی اگر این تعداد به ده‌ها و یا صدها هزار نفر برسد، رعایت آن بسیار مشکل است. مهم‌ترین چالش برای کمپین مقاومت مدنی تعمیم دادن رعایت دیسپلین بی‌خشونت از گروه کوچک و متعهد به بدنه کمپین است.

وجود شاخه نظامی در کمپین خود به خود باعث افزایش خشونت می‌شود، حتی اگر این شاخه نظامی برای پرکردن خلا قدرت برای دوران پس از پیروزی باشد.

تنبیه افرادی که دست به خشونت می‌زنند:

بررسی‌ها نشان می‌دهد که تنبیه اعضای که دست به خشونت می‌زنند، روش موثری برای جلوگیری از خشونت است. آتپور در صربستان تجربه موفق در این زمینه داشت و حال آن که در قرقیزستان کاری به کار مرتکبین اعمال خشونت‌آمیز نداشتند.

سرکوب کمپین بی‌خشونت:

سرکوب جنبش مدنی بی‌خشونت رابطه مستقیمی با شکستن دیسپلین بی‌خشونت دارد. در گرجستان سرکوب عمدتاً بر رهبری اپوزیسیون تمرکز داشت و حال آن که در صربستان چندین سال همه اپوزیسیون در معرض آزار حکومت قرار داشتند. سرانجام در قرقیزستان عوامل دولت به جنگ آشکار با اپوزیسیون پرداختند. بیشترین اقدام به خشونت معترضین در صربستان در روز آخر اتفاق افتاد و در قرقیزستان نیز خشونت‌ها در اوائل اندک بود. تنها در اواخر کمپین بود که خشونت بالا گرفت.

کمپینی که کمترین خشونت را به کار گرفت، در کوتاه‌ترین زمان، فقط طی سه هفته به پیروزی رسید (گرجستان). البته رابطه طول کمپین و رعایت دیسپلین بی‌خشونت هنوز روشن نیست و نیاز به تحقیق بیشتری دارد، ولی بررسی‌ها نشان می‌دهد شکستن دیسپلین بی‌خشونت رابطه مستقیمی با میزان پیشرفت مبارزه دارد.

